

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem
Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

Electionem efficacem ad gloriam factam fuisse ex meritis gratiæ,
præuisis, autoritate Scholasticorum, & Scripturæ probatur. c. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80983)

Cum si aliud habeat prædestinationis electio, cassâ sit amittentis intentio; remoueri itaque omnem industriam tollique virtutes, si Dei constitutio humanas præueniat voluntates, & sub hoc prædestinationis nomine fatalem quandam induci necessitatem. Conclamabant etiam, illud ad Rom. 9. supra citatum, quod pro se afferebat Augustinus a Sanctis patribus ita fuisse intellectum, sicut ipse interpretabatur de electione ante opera, sed omnes intellexisse ex præscientia meritorum, ut Deus & bona opera, & fidem elegerit. Cum igitur hi omnes recte intellexerint mentem Augustini, quamvis eam non probauerint, nec Prosper, nec Hilarius acerrimi Augustini discipuli, nec ipse Augustinus respondens in lib. de prædest. Sanctior. & de bono perseuer. nunquam negauerit se illud dixisse, aut dixerit Massilienses perperam suam mentem fuisse interpretatos, dubitandum non est Augustinum docuisse gratuita Dei voluntate, non ex meritis factam fuisse electionem.

Adde, quod Faustulus Regienus, aliquot post annos, Massiliensium doctrinæ magnus defensor lib. de grat. & lib. arbit. sic Augustinum intellexit, ut electionem diceret esse ante opera, & lib. 2. de gratia & lib. arbit. c. 6. suppresso nomine Augustini eam seuerè reprehendit his verbis: Non ex operibus, sed ex vocante dictum est, &c. In his verbis hoc vult intelligi gentilitiæ persuasione impietas, quod Deus absque ulla inter bonum, & malum moderatoris examine, non ordine regens, sed iure dominationis, illum affectu dignum reddat, hunc odiosum recipiat studio, hunc excludat impio; & inter duos perditos nulla consideratio laboris, nulla deuotionis habeatur, sed vni sine ratione cessantibus officiis assumatur, alter sine discretionis damnatur: ac sic dum in alterutro nec meriti ratio existit, nec delicti, aufertur omnino futuri causæ iudicij. Eodem capite decretum hoc ante opera appellat fatale, & ca. vltim. de primo homine, quem Deus immortalem fecit, inquit: Iustitiæ Dei fuit, ut non ante eligeret, quam probaret. & lib. 1. c. 12. electionem, quam ex Augustino retulimus ante opera, originalem, & fatalem vocat; originalem, quia esset ante opera; fatalem, quia tolleretur libertatem, & c. 4. eiusdem lib. 1. contra hanc electionem ait: Quid enim ultra speret, quem iam gratia suum fecit? in quo è contrario non desperet, quem prædestinatio violenta damnauit? in hoc culpa, in illo gratia locum non habet. Et in fine capituli. Si vni ad vitam, alter ad perditionem, ut asserit, deputatus est, fuit quidam Sanctorum dixit, (intelligit certe Augustinum) non iudicandi nascimur, sed iudicati. Ac si dicat; si ita ad regnum cælorum destinamur sola Dei voluntate, sine nostris meritis, quid iudicamur de operibus, si quidem sine illis destinati sumus ad regnum?

Ex recentioribus vero Driedo lib. de concordia lib. arbit. & prædest. 1. p. cap. 2. & 4. ad 1. argum. Ruar. a. 7. p. 245. citat fin. Sixtus Senens. lib. 6. Biblioth. Sanctæ, annotat. 251. & 252. fatentur Faustulum, & alios Patres, Massilienses, & Gallos, imò & Græcos contra Augustinum docuisse, electionem, & voluntatem dandi gloriam, non fuisse ante merita præuisa, ut contra Manichæum libertatem defenderent. Contra vero Augustinum ut contra Pelagium gratiam extolleret, dixisse, illam fuisse ante vlla merita.

Ex quibus pro hac sententia colligere licet, hanc fuisse mentem Augustini, ut diceret electionem esse ante opera præuisa, siquidem tot Patres ita ipsum intellexerunt, & impugnauerunt, nec eius discipuli aduersarij vnquam responderunt, sane

Vasquez in 1. part. Tomo I.

sententiam ei falso impositam fuisse. Imò neque ipse Augustinus hac ratione se vsquam excusauit; sed ubique eam opinionem pro viribus defendere conatus est, ut ex lib. de prædest. Sanctior, perspicue constet. Multo autem melius nobis est cum Augustino quam cum alijs sentire. Qui, ut dixi, in materia de gratia, & prædestinatione inter cæteros Ecclesiæ Patres, non aliter, quam Sol inter cætera minora sidera, præfulget.

Adde, sententiam hanc, quam diximus esse Augustini, definitam esse, ut Catholicam, & oppositam aperte in Ecclesia damnatam, Nam Petrus Diacon. lib. de Incarnat. cap. 8. qui habetur inter opera Fulgentij anathematizat cum multis alijs Græcis Diaconis, & monachis, nempe totius Ecclesiæ orientis, cuius fidem Romæ professus est, libros Faustuli Regienus, quod contra doctrinam Augustini, imò & Apostoli doceat: eosdem damnat Ioannes Maxentius in responsione ad Epistolam Hormisdæ, quæ habetur in 5. tom. Biblioth. sacræ: imò & Cælestinus episc. 1. ad episcopos Galliæ, defendit Prosperum, & Augustinum à suspitione male doctrinæ contra Massilienses, ipsos vero Massilienses acriter reprehendit, quod doctrinam Augustini notare ausi fuerint.

Tertio loco hæc eadem opinio ratione probatur primum, voluntas finis prior est voluntate mediæ ordine causalitatis, & rationis: sed voluntas eligendi homines ad gloriam est voluntas finis, quia gloria est finis meritorum, & voluntas dandi merita, est voluntas mediæ: ergo prior est voluntas dandi gloriam, quam dandi merita. Decernit ergo Deus, antequam videat futura merita, quæ ipse daturus est, dare vitam æternam tanquam finem. Porro non sufficere communem voluntatem, quæ vult omnibus dare vitam æternam, antecedenti illa & simplici voluntate, de qua disput. 82. satis dictum est, probatur. Quia voluntas dandi mediæ gratiæ prædestinatis, ut mereantur, est efficax: imò est voluntas dandi mediæ efficacia: ergo hæc debuit procedere ex voluntate efficaci dandi gloriam. Præterea nisi prædestinati à reprobis distinguantur voluntate illa circa finem, non poterunt distingui diuina providentia circa mediæ gratiæ præuenientis, donec videatur illorum consensus. Iam ergo prædestinatio, quæ est peculiaris providentia circa eos, qui saluantur, non incipiet, nisi à consensu: & cum huius nos simus causa, iam primi effectus prædestinationis, quo prædestinati à reprobis incipiunt distingui ipsi erunt causa. Ut ergo à gratia præueniente distinguantur prædestinati à reprobis, necesse est, vocationem prædestinatorum esse ex voluntate efficaci finis.

CAPVT II.

Electionem efficacem ad gloriam factam fuisse ex meritis gratiæ præuenientis, auctoritate Scholasticorum, & Scripturæ probatur.

Cum res hæc ad nostra vsque tempora parum fuerit inter Doctores controuersa; operæpretium me facturum existimaui, si in medium adducerem oppositam sententiam, non paucis, nec indoctis Theologiæ professoribus in Germania, Gallia, & Hispania, hoc nostro sæculo probatam: eiusque fundamenta in hoc capite, & sequentibus iacerem, quæ, ut verum fatear, non parum momenti habent. Opinio vero duas continet

X x 3

Petrus Diacon.

Ioannes Maxentius Cælest.

Primum argumentum pro sententia S. Thomæ.

Secundum argumentum.

tinet partes: prior est, nullam electionem efficacem ad gloriam ex sola Dei voluntate fuisse; antequam merita præuiderentur ex gratia, sed quemlibet ad gloriam electum fuisse ex meritis præuisis, quæ Dei gratia facturus erat. Posterior est, ante merita gratiæ præuila, nullum peculiarem affectum, dandi gloriam Deum habuisse erga prædestinatos, sed circa omnes etiam reprobos habuisse communem voluntatem simplicem, & antecedentem, quæ omnibus vitam æternam, tanquam præuium, & præmium commune æque proposuit, & desiderauit.

Prior pars ab hoc capite vsque ad 12. auctoritate, & ratione nobis confirmanda est: posterior vero cap. 13. demonstrabimus. Priorem igitur ex professo docent Bartholomæus Camerarius in dialog. cap. 5. Osius lib. 9. de iustitia, & noster Franciscus Turrianus in opusculo de electione & VVilhelmus de Rubione in 1. d. 4. q. 1. art. 1. & artic. 2. concl. 3. cum affirmat, prædestinationis dari causam, nempe merita facta ex gratia, intelligens nomine prædestinationis solam voluntatem dandi vitam æternam, non autem præparandi media gratiæ. Idem sensisse videtur Maior in 1. d. 4. q. 2. fauet ex parte OKam in 1. d. 4. q. 1. cum asserit prædestinationem ad regnum cælorum fuisse ex meritis gratiæ præuisis, loquitur enim de prædestinatione, non ut ceteri Scholastici loquuntur, quatenus est præparatio mediorum gratiæ; sed de voluntate tantum dandi gloriam, quam alij appellant electionem ad regnum cælorum: excipit tamen quosdam quos aliqui eximie prædestinatos vocant, ut Beatam Virginem, Apostolos, & alios, eos enim asserit fuisse electos ad beatitudinem æternam gratis, non ex præuisione meritorum, cum qua distinctione sequitur eius sententiam Gabriel eadem d. q. 1. art. 2. & Catharinus opusculo de prædest. Dei lib. 1. c. vii. & lib. 3. c. 1. & 2. Omnium tamen eandem esse rationem ex professo ostendimus disp. seq. nunc vero satis sit generatim probare, electionem hanc efficacem ad regnum cælorum factam fuisse ex meritis præuisis, quæ Deus sua gratia largiturus erat.

Primo ergo colligitur hæc sententia ex illo Matth. 25. Venite benedicti Patri mei, possidere paratum vobis regnum ab origine mundi. Vbi Christus offert regnum præparatum ab origine mundi, id est, ab æternitate: hac enim phrasi æternitas quoque designatur, reddit rationem, cur debeant accipere præparatum, & destinatum regnum: Esuriui enim, & distis mihi manducare. Quibus verbis non solum reddit rationem, ob quam accepturi sint regnum, sed quare etiam accepturi sint præparatum, quod est causam præparationis indicare. Nam si alia ratione esset præparatum, nec propter ipsa merita, inanis sane esset causa, quam assignat: id quod ratione, quam pro hac sententia c. 9. & 11. afferemus, magis confirmabitur.

Nec verò quidquam obest Chrysost. Hom. 54. in Matth. vbi explicans hunc locum, ait. Nunc autem quoniam non secundum mercedem hominum, sed secundum suam largitatem constituit mercedem sanctorum, ideo antequam sanctos crearet in seculo, regnum cælorum præparauit in celo. Propterea quos ante constitutionem mundi suos esse cognoscit, tanto eos laboribus onerat, & tandem laborare facit donec digni efficiantur regni cælorum. Hoc, inquam, nihil obstat: quoniam cum dicit, non secundum mercedem hominum, sed secundum suam largitatem constituisse mercedem

sanctorum, intelligit, Deum non constituisse mercedem regni cælorum, secundum merita ex nostris proprijs viribus: nam verbis proxime præcedentibus sic ait. Non enim quantum iustitia hominum potest mereri, tale creatum est regnum cælorum, sed quale Dei virtus potuit præparare. Hoc ergo est non secundum mercedem hominum. Cum vero dicit secundum suam largitatem constituisse mercedem, plane denotat ex meritis gratiæ eam præparasse: nam si esset merces, ex meritis esse deberet. Dicit autem, secundum suam largitatem, quia ipse quoque largitus est, unde illam meretur. Denique cum addit, quos suos esse ante constitutionem mundi cognoscit, tandem laboribus onerare, quamdiu digni efficiantur regni, non significat, cognouisse eos prius suos esse futuros, quam eis gratiam dare decreuisset, & eorum præuideret merita: sed eos, quos sic futuros nouit, ait tantis onerasse laboribus, ut tanto premio digni efficiantur, non alia quidem ratione, nisi quia regnum cælorum, ut merces, propositum erat. Nam si gratis, & ex se solo dare decreuisset, frustra expectaret, donec eos dignos efficeret, ut cap. illo 9. & 11. non obscure probabitur. Accedit, quod idem Chrysost. hom. 6. in illud Matth. 26. Sed quibus paratum est a Patre meo, sic ait: Non est meum id dare, sed quibus labore, atque sudore paratum est. Vbi plane docet, regnum esse præparatum, intelligit autem æterna præfinitione, propter laborem, & sudorem.

Secundo hanc eandem causam præparationis regni cælorum per merita non minus diferte tradit Paulus 1. ad Corinth. 2. verbis desumptis ex Iai. 64. cap. Oculis non vidit &c. quæ præparauit Deus iis, qui diligunt illum. Vbi illud, iis, qui diligunt illum, non obscure probatur, quod modum causam præparationis indicat. Nam si quis dixerit regem destinasse equum vel vestem, aut quid aliud pretiosum ascendentibus muros ciuitatis, vel taliter pugnantibus, significaret quidem non alio modo dare decreuisse, quam ex meritis in bello. Nec tamen ille loquendi modus denotat, Deum in executione ita facturum, ut solo intuitu meritorum illud conferat, sed etiam in sua definitione, & decreto primo, quauis ratione considerato, non aliter statuisse. Nam si gratis alicui destinasset dare, etiam si postea eum de se bene meritum intelligeret, non diceretur bene merenti, aut bene certanti præparasse, sed Petro, aut Ioanni donare voluisse; quos nihilominus postea dignos tali præmio esse cognouit. Reliqua quoque verba Iaiæ hunc nostrum sensum non leuiter confirmant. Nam pro eo, quod habet Paulus, iis qui diligunt illum, habet Iaias secundum vulgatum. Expectantibus te, & subiungit, Occurrunt lat. anti. & fauenti iustitiam. 70. vero conuertunt. Occurret enim facientibus iustitiam. Vbi expectatio illa, cui Deus bona præparat, & occurfus ille causam apertam significat meritorum.

Obijcies Paulum ad Hebræos 5. qui de Christo sic dicit: Factus est omnibus obtemperantibus sibi causa salutis, vbi causus dandi. Obtemperantibus, non significat causam, neque enim quia quis obtemperauit Christo factus est illi Christus causa salutis, sed potius, ut obtemperaret. Cæterum hoc patet, hic namque modus loquendi, factus est obtemperantibus causa salutis, plane indicat, Christum fuisse causam ipsius obedientie, & ut obtemperaret.

IO.
Barthol.
Camerar.
Osius.
Francisc.
Turrian.
OKam.
Vuillet.
Rubion.

Gabriel.
Cather.

Ex Matth.
25. asseritur
electio ad
gloriam ex
præuisione
meritorum.

II

Chrysost.

Explicatur
serba
Chrysost.

obtemperarent: eorum enim salus, cuius Christus dicitur causa, fuit obedientia. Ac si Paulus diceret, ijs, qui obtemperant, in quo eorum salus sita est, Christus causa fuit, ut obtemperarent, ac proinde salutis eorum auctor censetur. At dicere, Deum promississe, aut præparasse regnum diligentibus se, certe longe diuersus modus loquendi est, quo plane denotatur, de illo ipsum regnum, non gratis, sed ob dilectionem, & bona opera, & denique vnum ob aliud definisse.

Tertio idem probatur ex illo Iacob. 2. *Nonne Deus elegit pauperes in hoc mundo, diuites in fide & heredes regni, quod promissit Deus diligentibus se?* Nam tamen si hunc locum aliter interpretetur August. libr. 1. de *grad. sancti. cap. 17.* ut eligere diuites in fide, & heredes regni, idem sit, quod facere diuites, & heredes, contextus tamen Apostoli non ita commode hanc patitur interpretationem; sicut eam, quam statim dicemus. Si enim eligere diuitem in fide, est facere diuitem in fide: eligere etiam pauperes in hoc mundo erit facere pauperes in eo. At Iacobus non significat Dominum fecisse pauperes in hoc mundo (quanquam verum est, etiam eos fecisse, suadendo omnia pro seipso relinquere) sed eos, qui in hoc mundo pauperes erant, & abiecti, quia temporalibus diuitijs carebant, diuites tamen in fide, sui elegerit, ut ita ostendat, non esse contemnendos pauperes in sedium & locorum distributione, cum ita magni à Deo fiant; si sunt diuites in fide, & heredes regni. Quod si diuites in fide electi sunt, sequitur eorum fidem elegerit, non quidem ad gratiam: ad hanc enim etiam pauperes in fide, & nondum heredes regni eliguntur; sed ad gloriam, & ut indicaret se de æterna illa electione loqui, subiungit: *Quod promissit Deus diligentibus se, diuitibus scilicet in fide, & operibus.* Porro in æterna Dei præscientia frustra duplicem electionem assignari, aliam ante merita, aliam post merita, cap. 7 & 8. uisus probandum est. Nunc vero hæc Scripturæ testimonia pro hac sententia dicta sufficiant.

CAPVT III.

Quibus Patrum testimonijs eadem sententia ab alijs probetur.

Sixtus Senensis loco superius allegato, qui existimat communem sententiam Græcorum Patrum, imo etiam quorundam latinorum in hac re Augustin. aduersari, plura Patrum congerit testimonia, ut probet electionem hanc ad vitam æternam, quam ipse censet esse prædestinationem factam fuisse ex præiudicijs meritis. In primis ergo ex Græcis est Orig. libr. 7. in *epist. ad Rom.* non longe à fine, qui circa illud cap. 9. *An non habet potestatem figuratus, &c.* ait, Iacob, electum fuisse vas in honorem, quia se emundauit: videns enim Deus puritatem eius ex eadem massa Adami, fecit ipsum vas in honorem Deo de *Chryso. homil. 16. in epist. ad Rom.* & Theodor. in illa verba: *Non solum autem, sed & Rebecca, idem quoque Theod. Theoph. & Oecumen. in illud quos præscit. & prædestinavit.* Et idem Theoph. in illud eiusdem capituli, *ij.* qui secundum propositum vocati sunt sancti: plane docent electionem factam fuisse ex meritis præiudicijs.

Horum tamen auctoritate, quanquam aliquo maximi momenti est, hanc sententiam nollem

confirmare. Existimo namque eos contra Augustin. doctrinam sensisse, sicut & latini aliquot, quos infra referemus, non quidem in hac, de qua differimus, controuersia, sed in alia de qua disputat. 90. tractabitur. Loquuntur enim de electione non ad gloriam ex meritis gratiæ, sed ad primam gratiam ex meritis arbitrij. Id quod clarius expressit Orig. in verba illa eiusdem capituli: *Voluntati enim eius quis resistit?* Hos autem Patres loqui de hac electione ad primam gratiam, quam ex meritis arbitrij in tempore quoque dari putabant, cap. sequenti planum fiet. Quare non debent Driedo. Sixtu Senens. & Ruardus, quos cap. 1. retulimus, hos Patres opponere sententiæ Augustini, in hac, de qua nunc agitur, questione, de electione scilicet ad gloriam ex meritis gratiæ, siquidem de hac renouam cum August. dissensio fuit; sed in questione tantum de electione ad gratiam, in qua diuerso modo eos sensisse, sed minus recte, cap. seq. & disp. 91. cap. 7. & 8. monstrabo.

Ex latinis vero refertur etiam pro hac sententia prima Ambrosii in illa verba ad Rom. 9. Iacob dixi, &c. ubi sit ait: *Præscientiam Dei flagitat in his causis: sciendo enim quia unusquisque illorum futurus esset, dixit, &c.* & iterum: *Vnum elegit præscientia, alterum spreuit.* & infra, *Nam neminem damnauit, antequam peccet, & nullum coronat, antequam vincat.* Et in illud: *Sciunt quoniam diligenter Deum, &c.* inquit: *illos, quos præscit sibi deuotos, ipsos elegit ad promissa præmia capienda.* Quibus testimonijs prædicta opinio multo melius probari potest. Nam verbis citatis aperte loquitur Ambrosius de electione ad vitam æternam. Neque nocet quicquam, quod cum agit de electione ad gratiam, sententiæ Græcorum non nihil faueat in illa verba Pauli ad Rom. 8. citata, & in illud cap. 9. *Miserere, cuius miserere,* cum alserit, vocationem Dei, quæ est secundum propositum, qua Deus dicitur misereri, præueniendo scilicet gratia sua, ijs dari, qui cognoscuntur idonei futuri, ut respondeant. Nam licet de electione ad gratiam cum Græcis plane sentiret, dicens esse ex operibus arbitrij: electionem tamen ad gloriam nullam docuit fieri ex his meritis, sed ex meritis à gratia profectis.

Neque vero Græci Patres usquam dixerunt electionem ad gloriam ex meritis arbitrij esse. Hi enim, si quid de gratia minus recte dixerunt, non omnino senserunt cum Pelagio, qui palam docebat ex proprijs viribus nos iustificari posse, & vitam æternam promereri: absit: solum dixerunt, ut cap. 4. & 6. referemus, auxilium gratiæ, quod dicebant esse necessarium ad iustificationem, & ad merita vitæ æternæ, dari nobis, industria nostra prius laborantibus, & quadamtenus illud promerentibus. Cum verò de retributione vitæ æternæ, quæ fit in tempore, loquuntur, pleno ore fatentur, eam dari filiis Dei gratia ipsius iustificatis & ex auxilio gratiæ hanc eam promerentibus. Quod si de electione ad gloriam, ab æterno in mente Dei facta, sermone incidisset, dixissent plane, ex meritis gratiæ Deum ab æterno iustos elegerit ad regnum. Nam ut infra dicemus capite etiam 4. de hoc nunquam in Ecclesia fuit controuersia, nec esse potuit inter Patres, qui simul docent in tempore gloriam non nisi ex meritis dari. Porro licet commentarij illi à multis censentur non esse Ambrosij, nihilominus omnino contemnendi non sunt.

Acti Patres cum dicant electionem factam ex præiudicijs meritis, de electione ad gratiam loquuntur.
Driedo.
Sixtu Sen.
Ruardus.

Ambrosii Rom. 9.

17

Quo differat Græcorum Patrum & Pelagij sententia.

18